

Radikal antisemitism: Fas 2

AV JEFFREY HERF

Efter att först ha återanvänt uråldriga anti-semitiska legender om Jesu död i *The Passion of the Christ*, meddelade en berusad Mel Gibson den lokala polisen och sedan de nationella medierna att jodå, judarna är även orsaken till vår tids krig. Om detta leder till att karriären för denne slätstruken men kommersiellt framgångsrike Hollywoodkändis imploderar, vore det en välkommen sidoeffekt av den antisemitism han hjälpt till att frammana. Inom den i huvudsak sekulära, tredje världstiska och nationalistiska vänstern i arabvärlden liksom bland dess sympatisörer i Europa och på annat håll har sedan 1950-talet hatet mot judar för att de är judar och hatet mot Israel och det sionistiska projektet flutit samman och glidit isär. Sedan den iranska revolutionen och med framväxten av al-Qaida, Hamas och Hizbollah har emellertid hatet mot judar såsom judar – ett hat som återfinns i kanoniska texter författade av radikala islamister mellan 1940- och 1960-talen – blivit en viktig kraft i världspolitiken. Om antisemitismen är lika gammal som kristendomen, så har radikal antisemitism, definierad som en ideologi och politik med syftet att fullständigt utplåna det judiska folket, i västlig historia endast framträtt under den nazistiska eran och särskilt under Förintelsen 1941-1945. Vi genomlever nu den andra eran i modern historia under vilken radikal antisemitism – paranoid, genomsyrad av konspiratoriskt tänkande, självrättfärdig och mordisk – utgör en kraft i internationell politik.

Samtida radikal antisemitism

Strukturen, språket, kontexten och orsakerna bakom den samtida radikala antisemitismen skiljer sig på viktiga sätt från dem som präglade nazismens och fascismens era i Europa, men även släktskapet och likheterna mellan den moderniseringskris som underblåste den fundamentalistiska revolten i Europa och den islamiska och arabiska världens kris är betydande och understryker behovet av mer forskning och analys av historiker specialiserade på

jämförande kultur- och idéhistoria. En utgångspunkt för ett sådant projekt är en omtolkning av den radikala antisemitismens karaktär under den nazistiska eran, en analys av det slag jag presenterar i min nyligen publicerade bok *The Jewish Enemy: Nazi Propaganda During World War II and the Holocaust* (Harvard University Press, 2006).

Kriget mot judarna

Nytolkningen inkluderar följande avgörande komponenter: För det första måste vi på ett nytt sätt söka begripa den sats som blev känd genom titeln på Lucy Dawidowicz viktiga bok från 1975: *The War against the Jews*. Dawidowicz syftade med titeln specifikt på den nazistiska antijudiska politik som bedrevs under hela den nazityska regimens historia. Men Hitler, Goebbels och den ideologiskt mest hårdföra kärnan bland nazisterna definierade, i offentliga och privata uttalanden, hela andra världskriget, såväl som den specifikt anti-judiska politiken, som delar av ett enda allomfattande krig mot judarna. I offentliga uttalanden och propaganda beskrev de kriget mot judarna som kriget mot England, Sovjetunionen och USA samt mot de judar som ”bakom kulisserna drog i trådarna” och som enligt nazisterna var den drivande kraften bakom koalitionen mot Hitler-Tyskland.

För det andra, nazistisk propaganda inbegrep en omvandling av radikal antisemitisk ideologi till en *berättelse om samtida skeenden* vilken förmedlades i press och elektronisk media liksom via propagandaaffischer som var synliga överallt i Tyskland och det ockuperade Europa. Hitler och hans förbundna hävdade gång på gång att en verklig historisk aktör kallad ”den internationella judenheten” hade startat och eskalerat andra världskriget i syfte att möjliggöra utrotningen av hela det tyska folket. Därför hade Hitler och den nazistiska regimen fattat beslutet – vilket de vid upprepade tillfällen också sade offentligt – att, såsom ett rättfärdigt sätt att slå tillbaka, utrota Europas judar. Den nazistiska regimens krigs-

tida propaganda omvandlade den radikala antisemitismen till en paranoid berättelse om pågående skeenden i vilka ”den internationella judenheten” utgjorde ett mäktigt historiskt subjekt medan Nazityskland framställdes som dess oskyldiga och rättfärdiga offer. Under kriget och Förintelsen tjänstgjorde paranoia och projektion som stöd för aggression och massmord. Den radikala antisemitismen byggde framför allt på en *politisk beskyllning* om judisk makt och illvilja. Även om forskare med fog har undersökt och dokumenterat de rasistiska stereotyperna om den judiska kroppen som fanns i nazistisk ideologi och propaganda, så var det inte dessa pseudovetenskapliga påståenden som utgjorde antisemitismens distinkta dödliga och mordiska dimension.

”Reaktionär modernism”

Beteckningar som ”kulturpessimismens politik” [“the politics of cultural despair”], “den tyska ideologins kris” och “reaktionär modernism”, välkända för historiker som studerat det moderna Europa och Tyskland, refererar till de rörelser och stämningar som förebådade och omgärdade nazismens framväxt i Tyskland. Dessa och andra historiska arbeten spårade de ideologiska rötter och den politiska kris som möjliggjorde den nazistiska regimen till de många moderniseringskriser som ägde rum i Tyskland mellan det sena 1800- och det tidiga 1900-talet. När jag skrev *Reactionary Modernism* hade jag även i åtanke den samtidiga närvaro av tekniska framsteg och kulturell reaktion som avspeglas i Ayatolla Khomeinis bandinspelade maningar om att återföra Iran till medeltiden. I den arabiska, persiska och islamiska världen i allmänhet äger en snabb modernisering rum i frånvaro eller under mycket svag påverkan av de upplysningstraditioner som i olika utsträckning åtföljde Europas modernisering. Likheter och skillnaderna mellan de europeiska moderniseringskriserna och de fundamentalistiska motreaktioner de frambringade och de moderniseringskriser som producerat den radikala islamismen och dess terror visar på behovet av fortsatt forskning.

För det tredje, närvaron av radikal antisemitism, ett mordiskt hat riktat mot judar såsom judar, i Mellanösterns och i den islamiska världens samtidshistoria är i dag ett väl belagt faktum. Det gäller inte längre bara hätska budskap i radikala islamisters grundläggande texter som t ex Said Qutbs *In the Shade of the Koran* eller “Our Struggle

with the Jews.” I dag förnekar Irans president Ahmadinejad Förintelsen och uppmanar till utplåning av Israel. Hamas stadga kräver Israels eliminering och upprepar en absurd version av europeisk 1900-talshistoria, en version som utgår från den antisemitiska förfalskningen *Sions vises protokoll*. Hamas och Hizbollah bekrigar Israel *efter* det att Israel 2000 drog sig ur södra Libanon och 2005 lämnade Gaza. Utbredningen av hatet mot judarna och Israel kunde även avläsas i Hamas valseger på Västbanken och i Gaza.

Nazistiska politikens ledstjärna

För det fjärde, en av de viktigaste lärdomarna av den nazistiska ideologins och propagandans kultur- och idéhistoria har att göra med vad Karl Dietrich Bracher, nestorn bland historiker som studerat den nazityska regimen, för länge sedan kallade ”undervärderingens problem”. Både före och efter 1933 antog Hitlers samtida i Tyskland, Europa och USA att han knappast kunde mena allvar med sina absurda och falska tolkningar av förflutna händelser eller med sina hot om att ”utrota” Europas judar. Åtskilliga regeringstjänstemän, ledande journalister och framträdande forskare som var motståndare till nazismen var samtidigt överens om att ingen verkligt sofistikerad analytiker kunde utgå från att den radikala antisemitismens galenskaper kunde utgöra den nazistiska politikens ledstjärna. En följd av avslöjandet av dödslägren var, som Hannah Arendt påpekade vid den tiden, att innebörden av begreppet politisk sofistikerad behövde förändras.

När ledare för Hamas, Hizbollah, Iran och, naturligtvis, al-Qaida i dag uttalar extrema hot mot ”den judiske fienden” kräver ett sofistikerat tänkande, sunt förnuft och allmän anständighet att vi utgår från att dessa människor menar vad de säger. Vi historiker har en stolt tradition av komparativ historisk analys. Det är nu hög tid att vi påminner oss om detta och använder dessa färdigheter i försöket att förstå denna andra, omfattande period då radikal antisemitism påverkar världspolitik.

Jeffrey Herf är professor i modern europeisk och tysk historia vid University of Maryland, College Park. Hans bok *The Jewish Enemy: Nazi Propaganda During World War II and the Holocaust* publicerades i maj 2006 av Harvard University Press. Han är också författare till *Reactionary Modernism: Technology, Culture and Politics in Weimar and the Third Reich* (Cambridge University Press, 1984), *Divided Memory: The Nazi*

Past and the Two Germanys (Harvard University Press, 1997) och redaktör för *Anti-Semitism and Anti-Zionism in Historical Perspective* (Taylor and Francis, 2006).

SKMA tackar professor Jeffrey Herf för tillåtelsen att översätta och trycka denna artikel. Texten

publicerades ursprungligen på History News Network 8/7 2006.

Översättning: Henrik Bachner